

Кластери як інноваційна форма розвитку садівницьких підприємств

Кластерний розвиток є характерною ознакою сучасної інноваційної економіки. Сьогодні тема кластерів стає все більш актуальною як у теорії, так і в практиці бізнесу багатьох країн світу. Кластери стали ефективним інструментом розвитку окремих територій і регіонів, що сприяло підвищенню загальнонаціональної конкурентоспроможності багатьох країн світу.

Кластери – це географічно близько розташовані кінцеві виробники, постачальники, в т.ч. послуг, дослідницькі лабораторії, навчальні установи та інші організації в певній економічній галузі. Вперше на цей феномен звернув увагу Альфред Маршал, помітивши тенденцію до концентрації спеціалізованих компаній у "промислових регіонах". Більш ґрунтовно його дослідженням займався М. Портер [1]. Згідно з його теорією, кластер – це група географічно сусідніх взаємопов'язаних підприємств (постачальників, виробників та ін.) і зв'язаних з ними організацій (навчальні заклади, органи державного управління, інфраструктурні підприємства), що функціонують у певній сфері та взаємодоповнюють один одного.

Успішність діяльності кластерів досягається за рахунок таких факторів: взаємозв'язки між підприємствами – учасниками кластеру – сильніші порівняно з тими господарствами, що працюють поодиночі; співробітництво та кооперація виступають стимулами до пошуку нових методів роботи, залучення інвестицій, орієнтації на інновації; орієнтація на потреби ринку, стратегія розвитку кожного окремого підприємства відповідатиме загальній стратегії розвитку всього регіону [1, 2].

Необхідність створення кластерного територіального об'єднання садівницьких підприємств у Вінницькій області обумовлена такими факторами: а) неспроможність господарств самотужки вийти з кризи через недостатню матеріально-технічну базу; б) незадоволений внутрішній попит на плодоягідну продукцію; в) можливість виробництва конкурентоспроможної продукції, що матиме ряд принципових переваг порівняно з іншими регіонами; г) сприятливі природно-економічні умови для розвитку галузі садівництва.

Світовий і поки що невеликий український досвід дозволяють виділити ряд переваг кластерної моделі розвитку виробництва продукції садівництва.

Кластерне об'єднання садівницьких підприємств дозволяють: об'єднувати виробництво плодів та ягід в технологічний ланцюг; посилювати процеси спеціалізації і розподілу праці між підприємствами; поєднувати у виробництві конкуренцію з кооперацією; об'єднувати підприємства, розробників ноу-хау, споживачів; забезпечувати його суб'єктам розширення та зміцнення взаємозв'язків у своєму сегменті ринку; утримувати частку ринку; зайняти вільну ринкову нішу на суміжній території з конкурентом; забезпечувати більш гарантовані ринки збуту продукції, послуг; подолати неприбутковим

підприємствам нижню межу рентабельності за допомогою спеціалізації, яка забезпечує підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції; ширше приваблювати клієнтів, створюючи тісну взаємодію покупців і продавців; ефективніше розвиватися виробництву; знижувати вартість одиниці технічної послуги і продукції, яка виготовляється на основі спільної діяльності; зменшувати трансакційні витрати; підвищувати інноваційність виробництва, прискорюючи темпи впровадження інновацій (науково-технічних та організаційно-економічних) на виробництві; поліпшувати умови для появи та реалізації нових ідей, посилюючи їх потоки між учасниками кластеру; розширювати інформаційну базу; поширювати обмін інформацією між учасниками кластера, передачу сучасних технологій на всіх етапах виробництва; підвищувати доступність фінансових ресурсів; активізувати інвестиційну діяльність; ефективніше використовувати місцеві природні ресурси, трудовий, виробничий потенціал; підвищувати продуктивність праці; підвищувати ефективність виробництва за рахунок скорочення витрат; отримувати його суб'єктам додатковий дохід, завдяки впливу ефектів масштабу, охоплення і синергії; зменшувати ризики при сумісній діяльності, а при їх виникненні – розподіляти між усіма членами кластера; звести до мінімуму внутрішньокластерну конкуренцію; підвищити гнучкість в організації підприємницької діяльності; розширити можливості виходу на зовнішні ринки збуту продукції; збільшити експорт товарів і послуг та взаємопідтримку при укладанні міжнародних контрактів; створювати нові робочі місця; поліпшувати якість робочої сили, завдяки підготовці і перепідготовці спеціалістів; розширити можливості в одержанні більш кваліфікованих послуг з консалтингу; проводити науково-дослідні роботи; підвищувати культуру підприємництва.

Існування регіональних агропромислових кластерів в цілому сприяє: зміцненню конкурентного статусу регіону; реалізації конкурентних переваг конкретного регіону з виробництва продовольчої сировини і продуктів харчування, пов'язаних з географічним розташуванням, кліматом, виробничо-економічними можливостями; найбільш раціональному використанню наявних ресурсів; активізації підприємницької діяльності; підвищенню і поліпшенню інвестиційної привабливості регіонів і забезпеченню зростання залучення вітчизняних та іноземних інвестицій; покращенню інноваційного середовища регіону; зростанню експортного потенціалу; забезпеченню сталого розвитку соціальних процесів.

Література:

- <!--[if !supportLists]-->1. <!--[endif]-->Портер М. Конкуренція: Учебное пособие / Пер. с англ. М.: Вильямс. – 2001. – 495с.
 - <!--[if !supportLists]-->2. <!--[endif]-->Войнаренко М. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні // Економіст. – 2000. – №1. – С. 29-31.
- <!--[if !supportEmptyParas]--> <!--[endif]-->